

אוצרות המוסר

פנינים משיחתו השבועית של מורינו הגאון הרב יניב עזיז שליט"א
ראש מוסדות "אור יצחק"

פרשת שמיני – תש"פ

נושא השיחה: כוחה של מצוות צדקה

בא עני אחד ותיכף כשראה החתן את העני עמד ממקומו והושיב אותו במקום שלו ועשה לו ככל אשר צוה לו הזקן. לאחר המשתה כשרצה החתן לילך לחדר הלך העני אחריו ואמר לו, בני אני שלוחו של מקום ובאתי הנה ליטול את נפשך. אמר לו החתן תן לי זמן שנה אחת או חצי שנה, א"ל לא אעשה, א"ל החתן תן לי זמן 30 יום או ז' ימי משתה, א"ל לא אעשה כי לא אוכל לעשות לך חסד אפילו יום אחד, כי כבר הגיע קצץ ושעתך. א"ל החתן תן לי רשות שאקח רשות מאשתי ומן דודי שהוא חותני, א"ל לדבר זה אשא פניך בעבור שעשית גמילות חסד עמדי ולך ובוא מהרה. הלך החתן לחדר שהכלה יושבת שם יחידה ובוכה ומתפללת להקב"ה, וכשבא החתן להכלה וקרא הבחור אליה ובאת' לפתוח לו פתח החדר החזיקה בידו לנשק לו ואמרה אליו, למה אתה בא לבדך אלי אמר לה החתן ליקח רשות מאתך כי בא עתי וקצי לילך בדרך כל הארץ, כי המלאך המות היה אצלי והגיד לי שבא ליטול נפשי, אמרה לו לא תלך מעמדי אלא תשב פה ואני אלך לחדר שלך ואדבר עמו. הלכה ומצאה אותו אמרה לו למלאך, אתה שליח שבאת ליטול נשמת אישי, אמר לה הן. אמרה לו הלא כתיב בתורה כי יקח איש אשה חדשה "לא יצא בצבא, ולא יעבור עליו לכל דבר שנה אחת יהיה נקי לביתו ושמח את אשתו אשר לקח". והקדוש ב"ה אמת ותורתו אמת ועכשיו אם תקח את נשמת בעלי אזי יהיה התורה ח"ו פלסתר אם תקבל את דברי מוטב, ואם לאו בא עמדי לפני ב"ד הגדול שבשמים לפני הקב"ה, שמע המלאך ואמר לה בשביל שעשה בעלך עמי חסד וכבד אותי לזאת אשא פניך ולאלך לפני הקב"ה ואספר את דבריך לפני הקב"ה, והלך המלאך לשאול להקב"ה וכהרף עין בא בשמחה פעם אחרת להחזיר ואמר שהקב"ה ויתר לחתן את חייו (שיחיה עימה שנים רבות) בעבור הגמילות חסד שעשה עם העני. וכל הלילה הזה אבי הכלה ואמא הלכו סביבות החדר שהיו שם החתן והכלה ושמעו אותן שמחים יחד, ובבוקר נכנסו שם לחדר ראו ושמחו יחד והודיעו הדבר לכל הקהל ונתנו כולם שבח והודיה להקב"ה, עכ"ל. וכל זה גרם החסד שעשה החתן עם העני, על כן צריך האדם להזהר לבטלי הראות פניו וזעפות לעניים הבאים בתוך סעודתו אשר לפעמים עושה, ובפרט שלא לגעור בעניים בהם, כי כיון שבעל הבית מבייש העניים בשביל כך גורם רעה גדולה לעצמו, וכן אם הולך אדם ברחוב בא עני ומבקש פרוטות ישתדל לתת לו כי חסד עושה עם עצמו.

איזה מצווה מזכה לאדם בשעה שהדין שרוי עליו

אמרו רבותינו בזוהר הקדוש: רבי אלעזר אמר: אדם העושה צדקה עם בני אדם, בשעה שהדין שרוי בעולם, הקב"ה זוכר לו אותה צדקה שעשה, לפי שבכל שעה שזוכה האדם לעשות צדקה עם אנשים, נכתבת עליו הצדקה למעלה, ואפילו בשעה שהדין שרוי עליו, זוכר לו הקב"ה את הטובות שעשה וזכה עם בני אדם, כמו שנאמר: "וצדקה תציל ממות". רבי שמעון אמר "אם שלמים וכן רבים וכן נגזו ועבר וענתך לא אענך עוד". מהו "ועבר"? אלא, בזמן שהנשמה יוצאת מהעולם הזה, היא נדונה בכמה דינים טרם תבוא למקומה, ואחר כך צריכות כל הנשמות לעבור בנהר דינור הנמשך ויוצא, ולטבול שם, ומי הוא אשר יקום שם ויעבור בלי פחד? כמו שנאמר: "מי יעלה בהר ה' וגו'". ונשמת הצדיק עוברת בלא פחד, "ויקום במקום קדשו", מי שעוסק בצדקה בעולם הזה, ונותן מממונו לצדקה, אז "ועבר" במקום ההוא ואינו מתיירא. וכרוז קורא לאותה נשמה, "וענתך לא אענך עוד", מי שזוכה לעבור בנהר הזה, אין לו עוד דין כלל.

מעשה בענין הצדקה מהמדרש

וראיתי לנכון לומר מעשה מזעזע בענין הצדקה הובא במדרש (תנחומא פ' האזינו), מעשה באדם עשיר אחד גדול בעושר ומופלג בלימוד ובחכמה, והיה לו בת אחת יפת תואר צנועה וחמודה, והלך והשיא אותה ג"פ לג' בני אדם חשובים, ובכל לילה ראשונה של נשואיה למחרת היו מוצאים את בעלה מת. אמרה האלמנה לא ימותו עוד ב"א עלי, אשב אלמנה ועגונה עד אשר ירחם הקב"ה עלי. וישבה ימים רבים והיה לו לאותו עשיר אח עני ביותר במדינה אחרת והיה לו עשרה בנים ובכל יום היה הוא ובנו הגדול מביאים עצים מהיער ומוכרין אותן, ומה היה פרנסת אנשי ביתו. פעם אחד לא מכרו את העצים ולא היו להם מעות לקנות להם וישבו בלילה בלי לחם. ולמחרתו, הלכו פעם שנית ליער להביא עצים ונתעלף האב וזלגו עיניו הבן דמעות על גודל העניות של אביו, ותלה עינו למרום והרהר הבן בלבו, ונטל רשות מאביו והלך למדינת דודו. כשבא לבית דודו שמח עליו דודו ואשתו ובתו האלמנה, ושאל לו על אביו ואמו ועל אחיו והבנים שלו וישב עמו שבעת ימים ולאחר ז' ימים אמר הבחור לדודו שאלה אחת אני שואל מעמך אל תשיבני ריקם והשיב לו דודו שאל בני מה שתרצה. א"ל הבחור אני לא אשאל שום דבר עד שתשבע לי וכן עשה א"ל הבחור זאת השאלה אני אשאל ממך שתתן לי את בתך האלמנה לאשה, כששמע האיש בכה, א"ל אל בני כי בער"ה כך וכך מדתה (ר"ל שימות החתן לילה הראשונה וכך הוא הסדר שלה), א"ל הבחור אעפ"כ, א"ל דודו אם על עסקי ממון אתה קופץ אל תשאנה ואני אתן לך כסף וזהב וממון הרבה כי אתה בחור נאה וחכם ובעצתי אל תסתכן. א"ל הבחור כבר נשבעת על הדבר הזה, וכיון שראה דודו העשיר כי כן הדבר נתרצה לו ובא לבתו וסיפר לה את הדברים, כששמעה האלמנה זאת התחילה לצעוק ולבכות במר נפש ואמרה, רבון כל עולמים תהי ירך בי ואל ימות הבחור הזה. ואחר זמן קצר קידש הבחור להאלמנה וקרא אביה דודו של החתן לזקני העיר על הנשואין ועשה כילה, וכיון שראה דודו העשיר כי כן הדבר נתרצה לו ובא לבתו וסיפר לה את הדברים, כששמעה האלמנה זאת התחילה לצעוק ולבכות במר נפשה ואמרה, רבון כל עולמים תהי ירך בי ואל ימות הבחור הזה. ואחר זמן קצר קידש הבחור להאלמנה וקרא אביה דודו של החתן לזקני העיר על הנשואין ועשה כילה, וכשישב החתן בתוך הכילה נזדמן לו זקן אחד והיה אליה הנביא ז"ל, קרא אליו ואמר לו לחתן בני, איעצך עצה נכונה ואל תט מעצתי. היום כשתשב לסעודה יבא אליך עני שאין כמוהו בכל העולם, ותיכף כשתראהו תקום ממושבך והושיבוהו אצלך ותן לו לאכול ולשתות ושמש לפניו בכל כוחך ואמצך. ואח"כ הלך אליהו ז"ל מעם החתן, ובלילה הראשונה של הנשואין כשהיה החתן יושב בראש הקרואים

מי ימלט ביום רעה

עוד מובא בזוהר הקדוש, עני אחד עבר לפני רבי יצחק, והיה בידו של רבי יצחק חצי מעה כסף, אמר לו לרבי יצחק, השלם נא לי ולבני ולבנותי את נפשתינו, אמר לו, ואיך אשלם את נפשתיכם, הרי לא נמצא אצלי אלא חצי מעה. אמר לו בזה אשלם אני עם חצי מעה אחרת שיש אצלי. הוציאה ונתנה לו. הראו לו בחלומו שהיה עובר על שפת הים הגדול ובקשו להשליכו לתוך הים. ראה את רבי שמעון שהושיט ידו לנגדו, ובא אותו עני והוצאו ונתנו בידי רבי שמעון ונצול. כשנעור משנתו נפל בפיו מקרא זה: "אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו".

סגולה להינצל ממות בכלל ובפרט מה'קורונה'

יש אנשים שמפחדים מה'קורונה', אבל דוד המלך אומר בתהילים "הבוטח בה' חסד יסובבנו", ובפרט אם עושה מצוות שמגינות מפני מידת הדין, וידוע מ"ש שלמה המלך (פרק י') אשר "צדקה תציל ממות".

ברוא עולם ברחמי הרבים ירחם עלינו, וירפא רפואה שלימה את החולים, ויה"ר שתנינע המגפה מנחלת עם ישראל אמן.